

דף כב.

עין משפט א. א.

ח"מ סימן מו סעיף כז

כז. כח. אם העירעור היה על פסול משפחה כגון עבד הוא, או לא נתגייר ועכו"ם הוא, ונודע אחרי שחתמו השניים שהוא כשר, הרי זה מצטרף עמהם וחותם, שזה ^ה רק גילוי מילתא שהיה מקודם דבר זה.

עין משפט ב.

ח"מ סימן מו סעיף כז
עיין לעיל דף כא: עין משפט ו

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן מו סעיף כט

כט. ל. ג' שישבו לקיים השטר ומת אחד מהם, צריכים לכתוב במותב תלתא הוינא ^א וחד ליתוהי כדי שלא יאמר הרואה בית דין של שניים קיימוהו, ואפי' כתוב בו בבי"ד יאמר שמא ^ב דימו ששנים הם בי"ד. וי"א דאם לא כתבו וחד איננו כשר, ומ"מ אם כתב "בי דינא ובמותב תלתא" יותר לא צריך, וחותמים שנים מהם והוי קיום, ומהני לכו"ע.

הגה: לא. אם השלושה חתומים כולם, ^ג א"צ לכתוב "במותב תלתא הוינא". וה"ה אם כתב בו: שטר זה נתקיים כראוי, וחתמו שלושתם מהני.

עין משפט ה.

אה"ע סימן קנב סעיף ו

ז. אשה שבאה ואמרה א"א הייתי וגרושה אני, נאמנת שהפה שאסר

ת. דבשלמא בתשובה אינו מוכשר עד שיעידו עליו בבי"ד, אפי' שעשה תשובה מקודם, משא"כ בפסול משפחה זה גילוי הדבר למפרע, ולא נתבטל הועד הראשון. סמ"ע.

א. אפי' שכתבו במותב תלתא, צריך שיכתבו וחד ליתוהי, שלא יאמרו שמתחילה הסכימו ליקח שלישי עמהן לרווחא ולא נודמן להם שלישי וקיימוהו בשניים. סמ"ע ס"ק ס"ו.

ב. והריב"ש כתב שהיום כולם יודעים שאין בי"ד פחות משלושה ש"ך ס"ק ע"א.

ג. נ"י וריב"ש סי' תי"ג ור"ן ורשב"א. ברמ"א בסעיף ק"ט.

*****
את הספרים של הרב מ. אלחדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

הוא הפה שהתיר^י, וי"א דוקא שאמרה כך בתוך כדי דיבור^ה, אא"כ נתנה אמתלא לדבריה, שאז נאמנת גם אחרי כ"ד.

עין משפט ו.

אה"ע סימן קנב סעיף ז

ח. היו עדים שהיתה א"א אינה נאמנת לומר גרושה אני^י, ואם נישאת תצא^י. ואפי' נישאת קודם שבאו עדים שהעידו שהיתה א"א, אבל חוששין לדבריה ופסולה לכהונה לעולם, ואם מת בעלה חולצת ולא מתייבמת.

ט. באו עדים והעידו שמענו שהיא גרושה, אין זו עדות להוציאה מחזקתה, עד שיעידו שיודעים שהיא גרושה, אבל אם אין עדים מקודם שהיא א"א, אלא ע"פ האומרים שמענו שנתקדשה ונתגרשה, דינו כקול בעלמא.

ד. רק בכה"ג שאמרה א"א הייתי, אבל אמרה אשת איש אני, ואח"כ אמרה פנויה אני לכו"ע מהני רק בתוך כדי דיבור או באמתלא אפי' אחרי כ"ד, אבל אחרי כדי דיבור אינה נאמנת לומר פנויה אני שהרי מכחישה דבריה, ורק בתוכ"ד מהני אפי' במכחישה דבריה הראשונים נאמנת, כ"כ הב"ש. ואם אשה רשומה בת"ז נשואה דינה הוי כא"א אני אחרי כ"ד שאינה נאמנת לומר שפנויה אני אפי' באמתלא עד שתביא ראייה שגרושה היא כדמו"י או שנשואה היא רק אזרחית בלבד. או שנשואה היא לגוי ובעלה גוי.

ה. משמע מהשו"ע כסתמא אפי' לא אמרה זאת בתוך כדי דיבור נאמנת, אבל בסי' מ"ז סעיף ד' באומרת נתקדשתי ופנוי' אני השו"ע הצריך תוך כדי דיבור, ולא הביא כלל דעה שאפי' אחרי כ"ד, ואולי יש לחלק דא"א וגרושה אני עשויה להתגרש וע"כ נאמנת אפי' אחרי כ"ד, אבל בנתקדשתי ואומרת פנוי' אני כלומר מעולם לא נתקדשתי ושיקרתי בזה שאמרתי נתקדשתי, בזה לכו"ע רק בתוכ"ד.

ו. אבל עד אחד לא מהני, ואם יצא קול שיש עדים שהיא א"א, כתב הב"ש דיש לדייק דאסורה, עיין ב"ש ס"ק י"א.

ז. ואם צריכה גט מהשני לחומרא, כמו שחוששין לדבריה לענין שפסולה לכהונה ושחולצת אם מת בעלה, משמע מכאן דלא מצריכים גט. וכתב הב"ש הטעם דבאמת אינה נאמנת אלא היא יכולה לאסור על עצמה לכהן ולחייב עצמה חליצה אם מת בעלה מדין שויה אנפשיה חתיכה דאסורא, אבל להצריכה גט אין שייך בזה חתיכה דאיסורא, ורק אם היתה נאמנת הייתה צריכה גט משני והכא אינו משום נאמנות. אבל הר"ן בשם הרמב"ן והרשב"א בתשובה כתבו שצריכה גט משני, עיין ב"ש ס"ק י"ב.

עין משפט ז.ז.

אה"ע סימן ז סעיף ד

ד. ה. אשה שבאה ואמרה נשביתי וטהורה אני, נאמנת^ה. מדין הפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואפי' היה שם עד א' שמעיד שנשבית אבל אם ישנם שני עדים שנשבית אינה נאמנת עד שיעיד לה עד אחד שהיא טהורה.

עין משפט ט.

אה"ע סימן ז סעיף ו

ו. ח. אשה שאמרה נשביתי וטהורה אני והתירוה בי"ד להנשא לכהן ואח"כ באו עדים ששבויה היא, או שהשבויה נכנס אחריה, לא תצא מהתירה הראשון, ומשמרים אותה עד שתפדה. וה"ה^ט אם נישאת לפני בי"ד, הוי כהתירוה. אך אם העדים^י באו ואמרו שנטמאה אף אם נישאת ויש לה בנים, תצא מבעלה הכהן.

עין משפט י.

אה"ע סימן לז סעיף ב

ז. כא. האב שאמר קידשתי את בתי ואיני יודע למי, אסורה לכל העולם, עד שיאמר נודע לי למי קידשתי^כ. ואפי' לא נודע עד שבגרה נאמן לומר למי קידשה, וי"א דאם החתן עמד לפניו תחילה ולא הכירו, ואח"כ אמר שמכירו אינו נאמן.

ח. מכתובות כ"ב.

ט. מלשון השו"ע משמע, אם נישאת בצניעה תצא, כמו נשואה שבאו עליה עדים שנשבית, אך יש לחלק דזו שאני, שהיה לה מיגו שיכלה להנשא לישראל שהייתה רוצה, שהרי היתה פנויה לא כן בנשואה ועומדת. דבתשובת רד"ך כתב דאפי' בעלה הכהן ידע מזה ונישאת לו בצניעה ואח"כ באו עדים שנשבית לא תצא דאיכא מיגו הנ"ל. אבל בנשואה לכהן וידע בעלה שנשבית מוציא בבאו עדים, דליכא מיגו. כ"כ הח"מ וכן כתב בשו"ת הרא"ש.
י. אבל בא עד אחד שנטמאה לאו כלום, אחרי שהתירוה להנשא לכתחילה. כ"כ הח"מ.
כ. מרמב"ם בפ"ט וכתב ה"ה הטעם דלא גרע מאדם אחר שנאמן להתירה לעצמו.

*****
את הספרים של הרב מ. אלחדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

עין משפט ל.מ.

אה"ע סימן מו סעיף ד

ד. ג. יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני, וקידשה שני, בודקין אם יתברר בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשון, אין קידושי שני כלום, ואם אין ראיה ברורה, מגרש ראשון שקידושו בקול, ונושא שני שקידושוין ודאין^ל. ואם גירש שני לא יכנוס ראשון, שמא יאמרו מחזיר גרושתו.

עין משפט ג.

י"ד סימן קפה סעיף ג.

ג. אמרה לבעלה טמאה אני, ואח"כ אמרה לו טהורה אני אינה נאמנת^מ.

הגה: אם זה לאחר כדי דיבור^נ.

ג. ד. אם נתנה אמתלא^ס לדבריה הראשונים כגון שאומרת שלא אמרה תחילה כן אלא משום שלא היה לה כח לסבול תשמיש, או טענה אחרת כיוצא בזה^ע, נאמנת.

ל. ואם כנס שני לפני שגירש ראשון, הרי זו אסורה עליו עולמית אפי' לאחר שיגרשנה הראשון.

מ. בעיא דשמואל מרב בכתובות כ"ב ונפשטא, ואפי' אמרה לו שדרך צחוק אמרתי לך טמאה אינה נאמנת. ש"ך בשם רמב"ם. ואפי' עברו ימים שראויה לספור ולטבול, ואמרה לבעלה טהורה אני הייתי, הגם שאמרתי לך טמאה אינה נאמנת בלא אמתלא. הגם שיש לה מיגו שטבלתי אבל אומרת כעת לא טבלתי וטהורה אני, אינה נאמנת בלא אמתלא. כ"כ בחו"ד, ובפ"ת ס"ק ד'.

נ. אבל בתוך כדי דיבור נאמנת, ב"י בשם רי"ו, ועין בזבחי צדק באות י"ז.

ס. אבל אחר ל' יום לא מהני אמתלא, כ"כ הדגול מרבכה בשם הבית שמואל, והיינו שכל הל' יום אמרה שהיא טמאה. פ"ת ס"ק ה' אם לא באופן שהיה צריך להאריך הענין ל' יום נאמנת באמתלא, משו"ת ח"ס יו"ד סי' ט'.

ע. כגון שאמרה סבורה הייתי שאני נדה אבל עכשיו בדקתי ומצאתי שזה מחמת מכה, נאמנת. ש"ך ס"ק ג'.

ואם סברה שהיא נדה והפרידה המטות כיון שא"א לה בענין אחר י"א דמהני אמתלא גם אחרי מעשה הפרדת המטות. זבחי צדק אות י"ז, דלדעת הש"ך בס"ק ה' מהני אמתלא

*****
את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

הגה: מ"מ מי שרוצה להחמיר על עצמו שלא להאמין לה מידת חסידות היא, אבל מדינא נאמנת אפי' בשתיקה שבאה אח"כ ושוכבת לידו והוא יודע שמה שאמרה טמאה, מחמת קטטה שהיה לו עמה, נאמנת פ.

ג. ה. אבל אם ראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה ואח"כ אמרה טהורה אני, אע"פ שנתנה אמתלא לדבריה אינה נאמנת ז, אחר שעשתה מעשה.

הגה: אמרה פלוני החכם טהר לי הכתם, והחכם אומר שהיא משקרת, החכם נאמן ק, וטמאה.

דף כב:

עין משפט א.ב.ג. אח"ע סימן יז סעיף מב

מב פא. שניים אומרים מת' ושניים אומרים לא מת, לא תנשא. ואם נישאת תצא, אם לא שנישאת לאחד מעדיה ואומרת גם היא ברי לי שמת.

בכב"ג.

פ. מ"מ נראה שהבעל חייב לשאול אותה למה את באה אצלי הלא אמרת שטמאה את שצריכה להוציא האמתלא בפיה. ש"ך ס"ק ד'.

צ. טור בשם הרמב"ן, וכ"כ הר"ן בפ"ב בשם הרשב"א מכתובות ע"ב ע"א ושם אפי' באמתלא אינה נאמנת.

ק. ודוקא החכם עצמו אבל אם אין החכם לפנינו ועד מעיד שהחכם אסר לה אין העד נאמן. ט"ז ס"ק ג', וחור"ד ס"ק ו', ואם הבעל סומך על העד כבי תרי יכול לאוסרה עליו. זבחי צדק אות כ'.

וכל זה בכתם דאורייתא כגון שראתה דם על העד כבסי' קפ"ג אבל בכתם ממש אפי' שהחכם מכחישה נאמנת. מזבחי צדק אות כ"ב מכרתי ופלתי.

וגם בכתם דאורייתא שהחכם נאמן במכחישה זה רק לאוסרה על בעלה אבל להפסידה כתובתה אין החכם נאמן יותר מכל עד אחד. ט"ז ס"ק ג', ופ"ת ס"ק ח'.

ר. מכתובות כ"ב ע"ב. ואף אם כבר התיירה ע"פ שניים ראשונים תצא מהתיירה, דלא אמרינן לא תצא מהתיירה הראשון רק בפסולים, אבל אם האחרונים שני כשרים ודאי שתצא, כ"כ הח"מ.

*****

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

הגה: פב. יצא קול שבעלה הראשון חי, אין מוציאין אותה מהשני ש.

עין משפט ד.

אה"ע סימן קנב סעיף ג

ג. ב. שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה, אפי' הבעל בפניה והיא אומרת גירשתני, הרי היא בחזקת א"א, מפני שהעדים מסייעים אותה ואפשר שתעיז פניה, לפיכך אם נישאת תצא והולד ממזר.

ג. ג. במה דברים אמורים, כשאמרו השנים שנתגרשה, עכשיו נתגרשה, שאז אומרים לה אם אמת הדבר הוציא גיטך, אבל אמרו העדים שנתגרשה מכמה ימים, די"ל אבד הגט, הואיל והיא אומרת ג"כ גרושה בבריא, אם נישאת לאחד מעדיה לא תצא^ת, שהרי היא והעד יודעים בודאי שהיא מותרת, וחזקה שאין מקלקלין עצמם, אבל אם נישאת לאחר, הואיל והדבר אצלו ספק, או אמרה איני יודעת* אפי' נישאת לאחד העדים שאומרים נתגרשה, תצא והולד ספק ממזר.

ג. ד. כל היכא שאין הכחשה, וישנם שנים המעידים שנתגרשה, אפי' יאמרו עכשיו, אפי' נאמר לה הראי לנו גיטך, ותאמר אבד או נקרע, לא חוששין לה ומגורשת, ורק כשיש הכחשה בין ב' כיתי עדים שאני.

עין משפט ה.

אה"ע סימן יז סעיף לז

לו. ע. לאחר שהתירוה בי"ד להנשא^ב ע"פ עד אחד, ובא אחר והכחיש הראשון באמרו לא מת, לא תצא מהתירה הראשון. שהעד הראשון כשניים, אך משום לזות שפתיים לא תנשא לדעת הטור, אבל אם קודם

ש. והוא מ"י והביאו הרמ"א.

ת. ומשום חשד אין חוששין, כי בשניים אין חוששין לחשד כמ"ש בסי' י"ב. ב"ש. א. ולכאורה אם אינה יודעת שאין לה ברי דידה, הולד צריך להיות ממזר דכבר אין החזקה שאין מקלקלין עצמם, וכך דעת התוס', אבל הרמב"ם כתב דהוא ספק ממזר, וכך פסק השו"ע מטעם דאם נישאת בסופו של דבר הגם שאמרה בתחלה איני יודעת הוי כודאי, מאחר שנישאת לאחר, ולכן הולד רק ספק ממזר, כ"כ הב"ש.

ב. ממשנה דף קי"ז ע"ב.

*****
 את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
 ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

שהתירוה בא השני, לא תנשא^א, דספק היא ותצא אם נישאת, אבל אם נישאת לעד שהעיד לה שמת, י"א דלא תצא. וי"א שגם ממנו תצא.

עא. התירוה ע"פ עד אחד ובאו שנים ואמרו לא מת, אע"פ שנישאת תצא לכו"ע. והיינו בשותקת אבל אם גם היא אומרת^ד ברי לי שמת הוי כתרי ותרי אם העדים השניים הם נשים, ובכה"ג אם נישאת^ה לא תצא, והבעל שנשא אותה אינו נאמן לבדו על עצמו^ו.

הגה: עב. עד אחד אומר מת, ופסולים או נשים רבות אומרות לא מת, הרי כמחצה על מחצה ולא תנשא. ודוקא בלא התירוה עדיין עד שבאו הפסולים, אבל התירוה ואח"כ באו הפסולים, לא תצא מהתירוה הראשון^ז, וגם לפני שהתירוה אם נישאת לעד שאומר מת, לא תצא, והוא שגם היא אומרת ברי לי שמת.

הגה: עג. כותים דינם כפסולי עדות במסל"ת, ובלא מסל"ת אינם נאמנים לא

ג. מכתובות כ"ב ע"ב. ותצא אם נישאת ואפי' היא אומרת ברי לי שמת. שו"ע. ואם נישאת לעד שאומר מת, לא תצא לדיעה ראשונה שהיא דעת הרמב"ם, וי"א הוא הרמב"ן.

ד. היינו שאומרת אין לבי נוקפי, דאם היה חי היה בא, והיינו ברי לי דידה. כ"כ רש"י אבל הר"ן חלק וכתב שאומרת ראיתיו שמת ועיין בח"מ.

ה. מאחר שנישאת בהיתר, כ"כ הח"מ. ויראה אף שהמתיר היה עד פסול. ועוד יראה דדוקא שנישאת לפני שבאו השניים, אבל אם כבר באו לפני שנישאת בפועל, תצא, ואף באומרת ברי לי, אם לא שנישאת לעד שמתירה לדעת הרמב"ם. אבל בב"ש ס"ק קט"ו משמע דה"ה אם היתירוה לינשא לא תצא מהתירה.

ו. דאין ענין להאמינו משום חומרא דסופו, ואפי' שהיא נאמנת משום חומר שהחמרת עליה בסופה, מ"מ הבעל אינו נאמן, ובעל היינו שיבוא ויאמר אני הוא בעלה הראשון ועדיין אני חי, כן פי' הנ"י בח"מ, ולפ"ז לא סותר דאם נישאת לאחד מעדיה לא תצא כ"כ הח"מ. וכאן תצא מכיון שכאן זה שנשא אותה הוא לא אומר שבעלה מת, אלא אני הוא בעלה הראשון ולכן תצא.

ז. היינו לדעת רש"י והרב המגיד בדעת הרמב"ם, אבל הרמב"ן ורשב"א ונ"י ס"ל דתצא אם לא בנישאת לעד שהעיד לה והיא ג"כ אומרת ברי כ"כ הח"מ. אולם לדעת הרמב"ן אף לאחד מעדיה תצא, ולא מהני לאחד מעדיה אלא בב' נגד ב' אבל בעד אחד נגד אחד, וכ"ש אחד נגד ב' נשים, תצא. ועיין בח"מ.

לאסור ולא להתיר^ה.

הגה: עד. גוי אחד מסל"ת שמת וגוי שני מסל"ת שחי, אף אם נישאת תצא^ט.
והוא שנישאת אחר שבא הגוי מסל"ת השני, אבל נישאת קודם לא
תצא.

עין משפט ו. אה"ע סימן קנב פעיף ה

ה. ו. עד אחד אומר נתגרשה ואחד אומר לא נתגרשה, לא תנשא. ואם
נישאת אם היתה בחזקת א"א תצא בכל ענין^ז, ואם לא היתה בחזקת
א"א אלא על פיהם, אם יש הכחשה בעדותן כגון שאחד אומר נתגרשה
והשני אומר מעולם לא היו בה אפי' ספק גירושין, תנשא לכתחילה^כ,
אבל אם שניהם מעידים שהיא א"א אלא שזרק לה גיטה, ואחד אומר
קרוב לה, והשני אומר קרוב לו, אפי' אם נישאת תצא.

עין משפט ז. אה"ע סימן יז פעיף ב

ב. אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין בפני בעלה מאחר,
מקודשת^ל. וכאילו אמרה גירשתני בפניו דנאמנת, משום שאין אשה

ח. ממרדכי בפ' האשה בתרא והביאו הרמ"א. ועיין בריש סי' ז' ברמ"א בח"מ ובב"ש
שם. והרמ"א כתב שם דמותרת כהמקילים, והח"מ כתב כאן דאסורה דלא כראד"ך.

ט. ודלא כרד"ך שכתב דרק להקל נאמן המסל"ת ולא להחמיר, כ"כ הח"מ.

י. כתובות כ"ג ע"א כאוקימתא דאביי. ואם היתה בחזקת א"א וכו' טור מדברי התוס' שם.

כ. אע"פ ששניהם אומרים שהיתה א"א, כיון שאחד מהם שקרן שהרי מכחישין זא"ז אי
אפשר להחזיקה בא"א על פיהם, והוי כאילו רק עד אחד מעיד שהיא א"א, אבל כשאחד
אומר קרוב לו ואחד אומר קרוב לה, שיש לתלות שאחד טועה ואינו שקרן, איכא א"כ
שנים שהיא א"א, וע"כ בכה"ג אפי' נישאת תצא, ועיין בב"ש ס"ק ט' בדעת הרמב"ם.

ל. גיטין פ"ט ע"ב, וכל נאמנותה בפני בעלה היא רק בבעלה מכחישה, אבל מסייעה אינה
נאמנת, כ"כ הרמב"ם. אולם מהב"י יראה דגם בזה נאמנת מאחר והיא התחילה, וכתב
הח"מ ליישב דתלוי מי התחיל דאם הבעל התחיל אז האשה מעיזה דבתר דיבורו נגררה,
ועיין בב"ש וב"ה, אבל אם היא התחילה אינה מעיזה בכך ונאמנת אף דאח"כ הבעל
מסייעה.

מעיזה פניה בפני בעלה^מ. וי"א דנאמנת רק לענין שקידושין תופסין בה מאחר, אבל לא להנשא^נ. ודעת הרמב"ם דלכל דבר נאמנת. ולדעת התוס' נאמנת גם להנשא אך לא ליטול כתובתה.

הגה: ג. בזמן הזה שהתרכתה החוצפה, אינה נאמנת אלא לחומרא, דנחלשה החזקה של אשה אינה מעיזה בפני בעלה, ולכן לא תנשא, אבל אם נישאת עפ"ז שאמרה בפניו גירשתני. אין כופין להוציאה^פ.

ב ד. קידשה אחר שלא בפני בעלה^צ, אין קידושין תופסין בה עד שתביא ראייה שנתגרשה, דאשה מעיזה שלא בפניו.

ב ה. היכא שיש עד אחד שמסייעה, האשה מעיזה^פ.

ב ו. אם כבר האשה נישאה שלא בפני בעלה, אף שאומרת בפני בעלה כשבא גירשתני, אינה נאמנת. דכיון שכבר נישאה אומרת כן שלא תעשה עצמה זונה. וי"א דאף אם נתקדשה הדין כן^צ.

ב ז. י"א דאם היה קטטה^ק ביניהם, או תובעת כתובתה אינה נאמנת אפי' בפניו (שו"ע). וי"א דבמקום שנאמנת להנשא גובה ג"כ כתובתה

מ. הגם שמתחילה אמרה שלא בפני בעלה ואח"כ אמרה בפני בעלה נאמנת, דאינה מעיזה. ואין אומרים דעשתה בפעם השניה בפני בעלה לאחזוקי דיבורה הראשון. כ"כ הב"י בשם הרשב"א ומביאו הח"מ.

נ. וה"ה לכתובה דאינה נאמנת. רמ"א משם הר"ן בשם י"א בפ"ב דכתובות.

ס. כ"כ הב"ח ומובא בחלקת מחוקק. והח"מ כתב עליו דאין ראייה מהרא"ש אלא כופין להוציא.

ע. לדעת הרא"ש אם הוא בעיר הוי בפניו, ולדעת המהרי"ק והריב"ש בעינן בפניו ממש, אך הח"מ כתב דאין הכרח לא ממהרי"ק ולא מריב"ש לחלוק על הרא"ש, ולא בעינן ממש בפניו. וזו דעת הרמב"ם ומרן השו"ע, אבל הר"ן בשם הרמב"ן דעתו דיש לחוש לחומרא אף שלא בפניו. כ"כ הח"מ.

פ. והוא מכתובות כ"ב ע"א, וגיטין ס"ד ע"ב, וכתב הב"ש דהמקור הוא מרא"ש בגיטין ס"ד.

צ. כ"כ ה"ה בשם יש מי שכתב.

ק. מתוס' ביבמות קי"ז והרא"ש שם. ומה שכתב קטטה ה"ה בזינתה.

(מהרי"ק) וי"ח דאינה נאמנת לענין ממון כלל (הרמ"א).

עין משפט ז"ט.

אה"ע סימן קנב סעיף ב

ב. האומרת לבעלה: גרשתני, והוא מכחישה, נתבאר בסימן י"ז.